

A Maros vizén, egy dereglyén Fél évszázada alakult meg a Parasztpárt

„1939. június 29-én e helyről indult az a dereglye, amelyen a haza sorsáért felelősséget vállaló emberek megalapították a Nemzeti Parasztpártot. Állították az 50. évfordulón a párt újjáalapításának évében. »Nép-pel a népet« 1989.”

A fentiek azon a Maros-parton álló emlékműről olvashatók, amelyet tegnap a Parasztpárt megalakulásának fél évszázados jubileuma alkalmából avattak fel Makón. Az Erdei Ferenc Társaság, a nemrég újjáalakult Magyar Néppárt (a Parasztpárt utódja), valamint Makó város tanácsa és a helyi népfőrbizottság egész napos ünnepségének keretében emlékülésen eleve-

nitették fel a Parasztpárt születésének körülményeit. Tóth Ferenc előadásában a két világháború közötti makói — akkor még pezsgő — politikai életet felelevenítve, 1937-től kisérte végig a párt-alapítás eseményeit. Ekkor a Függetlenségi Kossuth Párt országos szinten visszaszorulóban volt, Makón azonban még nagy befolyással bírt. A Kisgazdapárt igyekezett megnyerni a Kossuth Párt ez utolsó erős bástyáját, azonban a párt helyi vezetői, és az őket támogató népi írók, falukutatók nagy része az „átállásra” nem mutatott hajlandóságot.

A Makói Független Újság és annak szerkesztője, H. Szabó Imre, igen jelentős szerepet játszott a Parasztpárt megalakulásában. A lapban 1939. május 31-én hosszú, lendületes cikk jelent meg, amely nyíltan egy főnálló, a szegényparasztságot képviselő párt alapítását követelte. H. Szabó Imre ezután körlevelet intézett az ország minden részében azokhoz, akikről (politikai nézeteik alapján) feltételezte, hogy támogatnák ezt a gondolatot. Péter-Pál napjára szolt a meghívás a Maros-parti városba. A városháza közgyűlési terme zsúfolásig megtelt június 29-én, ám az összejövetelt nem tarthatták meg, minthogy azt a helyi rendőrfőkapitány nem engedélyezte. A résztvevők ezután kisebb csoportokban a Maros partjára indultak; s közülük

mintegy 30-40 fő — köztük Szabó Pál, Darvas József, Veres Péter, Nánási László, és „házigazdaként” Erdei Ferenc — a „Margit” nevű dereglyére szállt, s ennek a hajónak a fedélzetén alakították meg a Parasztpártot. (Az előadó tudomása szerint az akkori alapítók, a dereglye fedélzetén levők közül már csak ketten élnek.)

Az emlékülésen szó esett a Parasztpárt 1945 utáni újjáalakulásáról, tevékenységéről; az 1947-es választásokon például Csanád megyében a második legtöbb szavazatot nyerték el. Szóltak a jogutód, a Magyar Néppárt céljairól, helyzetéről is. Nagy vezéregyenységeik még nincsenek — hangzott el —, de népünk alkotóképessége töretlen, s reményeik szerint pártjuk képes lesz vonzó programot adni választóinak.

A makói múzeumban dokumentumkiállítás nyílt, amelyen gazdag képi és korabeli sajtóillusztrációval kísérelhető végig a Kossuth Párt tevékenysége, a Márciusi Front és a Parasztpárt megalakulása, részvétele az akkori politikai küzdelemben. A múzeum mellett ünnepélyes keretek között rakták le a leendő Erdei Ferenc-emlékház alapkövét, amely a tervek szerint a politikus-tudós szülőházának hú mása lesz. Láng István, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára ünnepi beszédében végigkísérte Erdei Ferenc életútját, azt hangsúlyozva, hogy a tudósként és politikusként tevékenykedő Erdei igen korán felismerte: a parasztságot, a vidék lakosságát a polgárosodás útjára kell vezetni, szakmailag és kulturálisan magasabb szintre juttatni.

Az emlékünnepség politikai nagygyűléssel folytatódott a Maros-parton; különböző kulturális és sportműsorokat rendeztek. Az üttörőház nagytermében Kézfoglások címmel irodalmi est zárta a rendezvénysorozatot, melynek ez utolsó eseményét a Kossuth Rádió egyenes adásban közvetítette.

S. I.

Hruscsov bűne

D Moszkva (MTI)

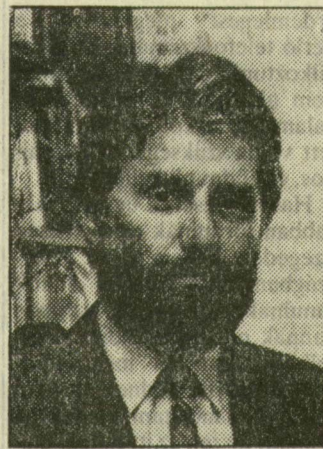
Habár Nagy Imrét budapesti bíróság ítélte el, vitathatatlan a mi bűnünk, az akkori vezetőnk, Hruscsov bűne. A nagy reformátor képtelen volt leküzdeni a genetikai sztálinizmust, és — utasítást adva Nagy Imre kivégzésére — azok kemény, despotikus politikáját folytatta, akik néhány évvel később őt is megdöntötték — állapítja meg a Moszkovszkije Novosztyi legújabb számában Nagy Imre temetése kapcsán írt esszéjében Jevgenyij Ambarcumov.

A hetilap szerzője a temetés kapcsán felidézi az akkori éveket, s hangsúlyozza: „az 1956-os magyarországi események súlyos teherként nehezédnek nemzedékemre, amelyet a „XX. kongresszus gyermekei” néven szoktak emlegetni. Az az év a remények és a kiábrándulások, sőt, elkeseredések esztendeje volt. A sztálini bűncselekmények hruscsovi leleplezése mellett maga Hruscsov volt az, aki kezdeményezte az ideológiai elnyomást. Ott van

az október 31-i nyilatkozat a szocialista országokkal való új kapcsolatokról, amelyek a be nem avatkozásra és a szuverenitás tiszteltetésére épülnének. E dokumentumban jó pár évvel kihirdetése előtt elvetették a „Brezsnyev-doktrínát”. És néhány nap múlva jött a budapesti beavatkozás, a felkelés elfojtása és Nagy Imre hilszegő elfogása.”

Ambarcumov utal arra, hogy a június 16-i búcsú a Hősök terén volt: itt van a jugoszláv nagykövetség épülete is, ahol a szovjet beavatkozás után menedéket kapott Nagy Imre, s ahonnan kicsalták és elfogták, hogy egy év múlva felakasz-
sák. „Meg vagyok győződve arról, hogy már a közeljövőben az egész igazságot kiderítik és kimondják Nagy Imre halálának körülményeiről, akárcsak a lengyel tiszték katinyi haláláról, — mint ahogy a Szovjetunióban már régóta beszélnek Sztálin saját népe ellen elkövetett bűneiről, amelytől sokkal több áldozatot követelt, mint bármely más néptől.”

Képviselőnek ajánlják

Raffay Ernő 41 éves történész, a JATE újkori egyetemes történeti tanszékének docense.

A július 22-i időközi választásra (Csongrád megye, 1-es választókerület) hétfőn kezdődnek a jelölőgyűlések; egyelőre négyen vannak a jelölésre ajánlott személyiségek, hármas — Doboz Levente, Tóth József, Valastyán Pál — neve lakossági fórumokon került föl, és a népfőfront ajánlja őket jelölésre; Raffay Ernő pedig az MDF jelöltje. Programjuk rövid összefoglalására kértük őket, ketten mai, ketten holnap számunkban szerepelnek.

Tóth József 32 éves gépészmérnök, járműműszaki és üzemeltetési főelőadó a megyei tanács vb közlekedési osztályán.

Raffay Ernő

Mint a március 15-i szegedi beszédemben is elmondtam, országunkat a kommunista párt vezetőinek ellenőrizetlen egyeduralma tönkretette. Lemondott az ország függetlenségéről, a gazdaságban a piac helyére ideológiai zagvaságot állított, s amikor nyilvánvalóvá vált a csőd, dollármilliókkal akarták a hiányokat elfedni. A belpolitikában „feudalszocializmus” kiváltásokat élvező pártvezetők vették át a hatalmat, akik mindenkit üldöztek, aki nem vált parancsvégrehajtóvá. A szép eszmények és jó erkölcs nélküli kommunista ideológia zúlést okozott, a magyar nemzeti tudatra, a rossz iskolarendszer, a családi közösségek széthullása veszélybe hozta az ifjúságot.

Mi hát a teendő? Magyarország teljes átalakítása. Ez a politikai és gazdasági rendszer nem reformálható, új kell helyette. Vannak nemes hagyományaink, s létezik fölünk nyugatra a demokratikus, fejlett gazdaságú Európa, ahová vissza kell térnünk. Hosszú, küzdelmes út vezet odaig.

Magyarország (a Horthy-korszakot leszámítva) 1526 óta megszállt ország. Amint a nemzetközi helyzet enged, küldjük haza a szovjet csapatokat, legyünk semlegesek. Ehhez persze az egész közép-európai térségnek kell demokratizálnia. Mindezekért a tisztességes Parlament sokat lehetne. Szabad választások kellenek, ahol a nemzet különféle érdekei képviselést kaphatnának. Teljesítsük végre 1848 időszerű követeléseit, többek között a sajtó-, szőlés- és gyűlékezési szabadságot!

Egészséges politikai életet csak egészséges fizikai és lelki állapotban élő nemzet élhet. Az alkoholizmus, az öngyilkosság, a tömeges idegbetegség mind egy rossz szul működő rendszer terméke. Itt az ideje, hogy az egészségügyi és az oktatási rendszereinket rohamosan fejlesszük. Nevetségesen kevés a pedagógusok és az egészségügyben dolgozók fizetése, rossz az intézmények ellátása. Az egyházak kapják vissza iskoláikat és működési feltételeiket, hi-

szen a 2000 éves kereszténység tiszta életre nevel!

A gazdasági föllendüléshez elengedhetetlen a magántulajdon és a piaci gazdálkodás bevezetése. A vállalkozókat eddig kirabolták az adóval: tisztességes adórendszer kell, amely a tökéledést ösztönzi. Hitellel, kisgépekkel, kedvezményekkel lehetőséget kell biztosítani a kis- és középvállalkozások számára. Bebizonyosodott, hogy az Európához való politikai közeledés a gazdasági kibontakozás előfeltétele. Meg kell szüntetni a gazdaságot bénító, ideológiai alapozású korlátokat. Ha a magyar munkás látja, hogy jó munkáért jó pénzt kap, hogy a vezetők kiválasztásában a szakmai tudás a mérvadó, és nem a politikai megbízhatóság, akkor javulhat a helyzet.

Ma is érvényes a föld azé, aki megműveli. A föld európai mezőgazdasági termelést adhat, ha a földet magántulajdonba adják a feudalizmus végén. Aki akarja, kapja vissza elvett földjét, támogatással együtt. A gazdaságban döntően fontos a termelési biztonság: szüntessék meg a gazdasági életben a kommunista anarchiát.

A határokon kívül élő magyarság sorsával foglalkoznunk kell, mivel egy nemzet vagyunk velük. A „proletárinternacionalizmus” nem tudta szétválasztani a szálakat a Kárpát-medencében élő magyarok között. En azért is dolgozok, hogy létrejöhessen a magyarság kulturális és lelki egysége. Itt említem: kisebb, de fegyverzetében és eszméiben erős magyar hadsereg kell, hogy barátaink és ellenségeink megfelelően értékeljék a magyarságot.

A választókerület (Algyő, Baktó, Felsőváros, Petőfitelep, Tápé) lakóinak én nem ígérhetek gyors sikereket. Azt tudom, hogy mélyen lent vagyunk, de azt is, hogy innen — ha okosan dolgozunk és politizálunk — fölfele vezet az út. A választókerület gondjainak nagy részét ismerem: a főmelkedésért lettem a Magyar Demokrata Fórum képviselőjelöltje, s ezért támogatja jelölésemet a Független Kisgazdapárt és a Magyar Néppárt.

Tóth József

A jelenlegi Országgyűlésnek jövőt meghatározó szerepe van. Az országban létrejött érdektagságot és az erre épülő politikai tagságot kifejezve kell a Kerekasztal — mint az időlegesen effektív létrejött kétkamarás parlament egyik háza — megállapodásait törvénybe foglalnia. E sarkalatos törvények megszületésében kívánok részt venni. Célom az, hogy ezek az általam képviselték valós érdeket minél jobban kifejezzék.

Ehhez haladó, demokratikus — de mindeddig elfojtott — hagyományainkra épülő, demokratikus Magyarország szükséges. Híve vagyok a szocializmusnak, de nem a sztálini szocialista diktatúrának, hanem az alkotó emberekre épülő demokratikus és sokszínű szocializmusnak. Tíz év múlva remélem sikerül nem Nyugathoz, hanem az egységes Európához tartoznunk, mely talán az egyetlen megoldás Európa számára a fennmaradáshoz, s ez lehet biztosítéka a független, semleges és demokratikus Magyarországnak.

Az ország, a társadalom, a politika csak az emberekre építhet, mint az egyetlen alkotásra, a fennmaradásához szükségesnél többet előállítani képes, a természetet okosan el- és kisajátítani tudó értelmes lényre. A történelmi fejlődés során létrejött érdektagság mellett a fejlődés csak ezt figyelembe véve lehetséges.

Az érdektagságot csak az egyénre, azok önkormányzati alapegységeire épült gazdasági és politikai intézményrendszer fejezheti ki. A többpártrendszer, a pluralizmus ennek szükséges eszköze, mint az érdekellentéteket megtestesítő. A pártok és tömegszervezetek, mozgalmak javaslatai alapján, azt akár figyelmen kívül is hagyva, az egyének kell választania a közhatalomban őt képviselő személyről. Ehhez új helyhatósági és országos választási törvény kell. A társadalomnak biztosítania kell az esélyegyenlőséget, a szociális biztonságot, a társadalom egésze és a helyi érdekek szempontjából hasznos mun-

ka elismerését. Szükséges az állam, mint az alapellátást (oktatás, egészségügy, társadalombiztosítás, infrastruktúra, ideértve a lakást is), közigazgatás, szociális védelem stb.) működtető, az egyformán elérhetővé biztosító intézményrendszer. Az államnak és az állami tulajdonnak azonban testet kell öltetnie. Az egyén által létrehozott többletérték társadalmi, illetve az adott gazdasági, termelőegységén történő hasznosítás céljából, elvonásának módjáról és mértékéről nem az állam dönt, hanem az egyének által kiválasztott és gyakorolt közhatalom. Az egyén részére a létrehozott többletérték meghatározott részének felhasználási módjában választási lehetőséget kell biztosítani. Érdekléte kell tenni a saját, a gazdálkodó egység és az állami vagyon növelésében, a hatékony és nyereséget hozó tevékenységben. A többletértéket közvetlenül, azonnal előállítani nem tudók (oktatás, egészségügy, közigazgatás, közhatalom, nyugdíjak stb.) részére is biztosítani kell az arányos jövedelmet, jövedelemérdekeltséget. Támogatni szükséges a hatékony és tisztességes, a szükségletek jobb kielégítését célzó vállalkozásokat, vállalkozókat.

Szeretnék a helyi folyamatokban is résztvenni. A választókerület mindennapi gondjaival, a választókkal folyamatosan kapcsolatban kell lenni. A helyi közhatalmi tevékenységben a tanácsokkal együtt kell részt vállalni az érdektagságot, politikai tagságot kifejező intézményrendszer létrehozásában. Az országos gondok enélkül nem oldhatók meg. Itt a választókerület és Szegedet is képviselni kell. A város egészének és részeinek viszonyát az egyenlőség és a közös megállapodás alapján szükséges rendezni. Az egyenlőség alapja a minden szegedi lakostól elvont és Szeged város rendelkezésére bocsátott adó. Demokráciában mindenkinnek annyi beleszólása van joga, amennyivel az egész boldogulásához hozzájárul.

Elutazott a magyar VIT-delegáció

Csütörtökön elutazott Budapestre a magyar VIT-delegáció. A honi ifjúsági szervezetek 150 képviselője — Vass Imrének, az Ifjúsági Környezetvédelmi Szövetség elnökének vezetésével — július 1—8. között részt vesz a XIII. Világifjúsági és Diakitalakozón, amelynek a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság fővárosa, Phen-

jan ad otthont. A küldöttség a Malév különjárataival utazik a távol-keleti országba, ahová 16—17 óra repülőút után, Moszkva, Novosibirszk és Ulánbátor érintésével, magyar idő szerint pénteken hajnalban érkezik meg. A XIII. VIT ünnepélyes megnyitójára július 1-jén, szombaton a Május 1. stadionban kerül sor.

Távközlési program

A Videoton és az Ericsson svéd világégitő vállalatok közösen vállaltak alapítását irányozza elő a távközlés különböző területein. E vállalatok jelentős részt kívánnak vállalni a hazai távközlés fejlesztési programjából. Az új tevékenységi kör lényeges ipari szerkezetváltást eredményez

ez és hozzájárul a Videotonban a hadiipari megrendelések elmaradása miatt felszabaduló kapacitások kihasználásához. A két vállalat 2000-ig mintegy 190 millió dollárt tervez beruházni, a közös vállalatok alapítókéje a tervezet szerint meghaladja a 25 millió dollárt. A közös program ezer új munkahely létesítését teszi lehetővé a Videoton számára.